

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Capvt I. Beneficium Prædestinationis & specialis Dei erga electos
prouidentia: quantusque eorum sit numerus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39652

Deus tuus Deus meus: Quia te terra morientem suscepit, in ea moriar: ibiq; locum accipiam sepulturae. Hac mihi faciat Dñs, & hac addat, si non sola mors me, & te separauerit. Videns ergo Noëmi, quod obstinato animo RUTH decreuisset secum pergere, aduersari noluit, nec ad suos ultra reditum persuadere: profecti q; sunt simul, & venerunt in Bethlehem. Quibus urbem ingressis, velox apud cunctos fama percrebuit: dicebantq; mulieres. Hac est Noëmi. Quibus ait: Ne vocetis me Noëmi (id est palestrā) sed vocate me mara (id est amarā): quia amaritudine valde replevit me Omnipotens. Egressa sum plena, & vacuam reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noëmi, quam Dominus humiliavit, & afflixit Omnipotens? Venit ergo Noëmi cum Ruth Moabitide nuru sua, de terra peregrinationis suae: ac reuersa est in Bethlehem, quando primum hordea metebantur.

c. Math. 24.
14.

Hæc prima pars est Sacrae huius historiae, in qua abyssus continetur Prædestinationis, Vocationis, & Iustificationis RUTH; reprobationis verò damnationisque sociæ eius Orphæ ex culpa sua. In qua re locum habuit, quod dixit ipse Saluator noster: *erunt dua molentes in mola: una assumetur, & una relinquetur*: in mola enim infidelitatis erant hæc duæ mulieres, quarum altera assumpta est & electa ad cælum; altera relicta, vt iret in infernum. In his enim duabus mulieribus est veluti penicillo depictum, quod DEVS D. N. beneuola sua prouidentia omnibus peccatoribus offert, vt saluentur; vocatio, qua illos vocat; media, qua ad id adhibet; pertinacia ei resistentium, ob quam damnantur; & obedientia eam ob audientium, per quam, diuina ipsius gratia adiuti, saluantur. Quæ omnia in subsequentijs Capitibus explicabuntur.

CAPV T. I.

BENEFICIUM PRÆDESTINATIONIS
& specialis Dei erga electos prouidentia: quantumq; eorum sit numerus.

Prædestinatio
fons omnis gratiae.

ALTISSIMA & Suauissima DEI D. N. erga saluandos prouidentia, quam alio nomine PRÆDESTINATIONEM appellamus, aded est profunda & incomprehensibilis abyssus, vt non possit eius in hac vita fundus inueniri: quamuis vtilissimè liceat ipsum eius littus vadare: est enim illa verè benencioru beneficium, gratia gratiaru; mareq; profundissimum, in quo oēs illæ cōtinētur. Illa irritas facit omnes demonis machinas; multos Deo producit filios, Christo discipulos, Angelis socios, Ecclesiae iustos, cæloq; plurimos Sãctos. Cōijce oculos in dona omnia, gratias, & virtutes, in egregia omnia facinora & prodigiōsa magnalia, quæ antiqui Sancti ediderunt,

& in diuinis literis, & historijs omnibus Ecclesiasticis scripta sunt: & tunc intelliges huius beneficii immensitatē. Omnia siquidem illa bona ex æterna DEI PRÆDESTINATIONE prouenerunt: qua singulos illorum elegerit; ac vocare, iustificare, & per talia media exaltare decreuerat. Sed quoniam hæc ratio & via prolixior est, breuiorem aliam in quodam eiusdem prouidentia exemplari ostendemus: quod idem ipse DEVS Patriarchæ Iacob, (qui, Apostolo teste figura fuit electorum) ostendit, qui è domo paterna exiens, iterque Mesopotamiam versus arripiens, & super lapidem dormiēs, auidit in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eā. Et Dominū innoxum scalam, dicentē sibi: Ego sum Dominus Deus Abrahamæ patris tui, & Deus Isaac terram in qua dormis, tibi dabo & semini tuo. Eruntque semen tuū quasi pulvis terræ: dilataberis ad occidentem, & orientem, & septentrionem, & meridiem: & benedicentur in te & in semine tuo cuncta tribus terræ; & ero custos tuus, quocumque perrexeris, nec dimittam, nisi compleuero uniuersa quæ dixi. Hæc fuit visio, qua Dominus noster (ut ait Theodoretus) huic Patriarchæ specialem prouidentiam manifestauit, quam de ipso per totam eius vitam, eiusque euentibus esset habiturus. qua eadem visione obiter adūbrata est idea siue delineatio ipsius prædestinationis omnium electorum in hac scala designata: cuius gradus sunt omnia media, per quæ prædestinatus è terra ascendit in cælum, donec ad eius culmē perueniat, in quo ipsemet DEVS consistit, qui totius huius Ideæ Consilijque principium & finis est. Principium, eò quòd ab infinita eius bonitate & misericordia ordo ille, mediorumque progressus sit ortus; Finis verò, quoniam omnia eò diriguntur, ut ipsum prædestinatus videat, eoque in æterna gloria fruatur. Ideoq; in Apocalypsi seipsum vocat b *Alpha & Omega*, primum scilicet & vltimum Alphabeti elementū: intra quæ reliqui omnes characteres collocantur: ad significandum, quòd media salutis nostræ, quæ veluti spiritualis Alphabeti sunt elementa, ab ipso DEO incipiant, cui competit prima ad bonam vitam vocatio, bonique operis initium: cuius etiam fauore & studio sit progressus, donec ad finem eius vltimum perueniatur, qui est ipsemet DEVS, in quo iustus tanquam in proprio centro requiescit, iuxta illud S. Augustini: *creasti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum donec reuertatur ad te.* Et S. Dionysius dixit: motum diuini amoris circulo esse similem, qui circino ducitur: ille enim incipiens ab vno puncto circumducitur, finiturque in eodem, à quo incipit. Ita opera Dei, quæ in prædestinatis valde eminent, ab ipso Deo incipiunt, eius auxilio progrediuntur, & in eodem ipso terminantur: quod est omnium præ-

Rom. 9. 13.

a Gen. 28. 12

Quæst. 82.
in Genes.

Deus a & o

b Apoc. 1. 8.

Lib. 1 Con
fess. 1.
De diuin.
nomin. c. 4.
p. 1. prope
finem.

§. 1. *Tria Dei erga Electos officia.*1.
Dei sapientia.Ecl. 15. 20.
Hebr. 4. 13.a Psal. 33. 1.
Ecl. supra2.
Omnipotencia.Vide Mart. Delrio
ibi.b Ioan. 10.
28 & 29.

AB amore illo, quo DEVS D. N. eos prosequitur, quos, vt sibi videret, condidit, procedit specialis illa prouidentia, qua illos gubernat: & ex huius Scala summitate tria praeclarissima praestat officia, in quibus infinita eius sapientia, omnipotentia, & sanctitas valde resplendent.

PRIMUM officium est, quo immensa sua Sapientia tanquam e specula prouidet & agnoscit quaecunque in terra geruntur ac gerentur; & quaecunque hominibus sunt euentura, electis praecipue, per hanc scalam vsque ad eius summitatem conscendunt: quos beneuolis respicit oculis ad eum modum, quo dixit Dauid: *Oculi Domini super iustos*, aliter scilicet, quam super peccatores. Inde inquam, omnes eorum necessitates aspicit, pericula, tentationes, & lapsus; mediaque, quibus ab eis liberentur: Videt bonos eorum gressus, quibus per hanc scalam conscendent, auxilijs ab ipso praestandis, ne decidant, impingant, aut hareant; sed ascendant semper, crescantque vsque ad finem. Quod si eos tanquam Iacob elegit, vt sint Patriarchae: (quales fuerunt Apostoli, & Religiosorum Institutorum Fundatores, alijque multorum spiritualium filiorum Patres) inde speculatur, ac videt eorum dilatationem, qua in Orientem, & Occidentem; aut in Septentrionem & Meridiem sunt habituri; numerumque filiorum eorum, quamuis futuri sint sicut stellae caeli, & arenae maris. Ac denique omnes benedictiones videt, quas in eos; & per eosdem in alios, qui ab eisdem descendunt, effudere statuit. Praedestinatio enim quorundam hominum saepe madatur executioni per alios, qui parentum instar illos in Christo generant.

SECUNDUM officium, quod in hac scala facit DEVS, est, eam sustentare; & praedestinos, qui per eam ascendunt, adiuuare: id quod magis exprimit verbum LXX. Interpretum, qui, quod vulgata habet *innisum*, vertunt, *firmantem*, vel *erigentem* illa, firmabat enim ea, & erigebat DEVS, ad significandum, quod quamuis illa terram tangeret, non tamen illi, sed omnipotentiae diuinae inniteretur; tanta eam vi confirmanti & sustentanti, vt omnis mundi & inferni potestas eam deicere, aut mouere non valeat. Quamuis enim Demones possint tentare, & oppugnare praedestinos, per eam ascendente, eosque interdum etiam in grauem aliquem casum deicere: non tamen efficiunt, vt tandem illi non resurgant, redeantque ad eandem scalam vsque ad summitatem conscendendam, in qua est ipse DEVS. hoc enim est quod Christus dixit: *ego vitam aeternam do vobis meis; & non peribunt in aeternum: & non rapiet eas quisquam de manu mea: & nemo potest eas rapere de manu patris mei.* Ipse enim omnipotentia sua eas custodit, paratus tueri, & ab omnibus, siue mundi huius, siue inferni lupis defendere.

Nam

Nam ex scalæ summitate clamat, electisque dicit, quemadmodum ipsi Iacob: ego ero custos tuus, quocumque perrexeris: siue sis in Oriente tuæ iuuentutis, siue in Occidēte senectutis ac mortis; siue sis in Septentrione tentationum, & aduersitatum; siue in Meridie exaltationis & prosperitatis, ego te protegam: nec dimittam nisi complevero vniuersa que dixi, & facere decreui. Quod si tui hostes vijs aliquibus id impedire contenderint; eisdem ego vijs illud exequar. Si enim DEVS S. Iob prædestinauit, vt in patientia & sanctitate, tāquam stella in firmamento splenderet: omnes tentationes, quas Sathanas, ad eum deiiciendū, adhibuerit; viæ erunt & media, quibus ille exaltabitur: Et si decreuit S. Iosephum esse Vice Regem Ægypti, & à suis fratribus adorari: eadem media, quibus illi id impedire tentabant, accipiet DEVS, vt, quod ipse decreuit, eueniat: infallibilis enim eius prouidentia nec decipi potest, nec sine fraudari, quem ad suam gloriam efficaciter voluerit.

TERTIVM officium, quod in hac scala DEVS exercet, est *Exemplaris*, in quod respiciant ipsi electi: tam vt intentiones suas in ipsum dirigāt; quā vt vitam suam cum eius vita, per imitationem heroicarum eius virtutum, conforment: quos, cum ad earum culmen peruenerint, familiarissimè expansis vlnis amplectitur: communicans illis contemplationis & vnitionis præmium, quæ huius vitæ est beatitudo: & postea deducit in cælum, vt ipso gloriosissimè fruatur.

HÆC eadem officia erga electos præstat IESVS Christus D. N. de quo S. August. *quid est in scalam incumbere, nisi in ligno crucis pendere*, quod per illā representatur: ibi nobis promeruit necessitatum nostrarum remedium, quas satis notas habebat; & auxilium, ad omnia bona opera præstanda; constituens seipsum tanquā exemplar, cui debeant omnes prædestinati conformari: Illic grandia quæque promittit, cælique portas aperit: vt suæ prædestinationis finem cōsequatur. In cuius rei fidem latroni, in cruce prope ipsum pendēti, dixit: *hodie mecum eris in paradiso*; vt omnibus innoceret, quod ipse clauis haberet paradisi: quæ pro electis omnibus cōparauerat; & quod eius meritis cōsequeretur illi vniuersos suæ electionis effectus. Quemadmodū suauissimis hisce verbis affirmabat Apostolus: *benedictus DEVS, & pater D. N. IESV Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spiritali, in caelestibus, in Christo: sicut elegit nos in ipso ante mundi cōstitutionem: vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius, in charitate qui prædestinauit nos in adoptionem Filiorum per IESVM Christum, in ipsum secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificauit nos in dilecto Filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, & remissionē peccatorum, secundū diuitias gratiæ eius, quam nobis manifestauit in cōsolatione plenitudinis temporū: in satisfactione omnia in Christo, quæ in caelis, & quæ in terra sūt in ipso:*

in quo

3.
Sanctitas.

4.
Serm. 79. de
tempore.

Per Christum omnia
habemus.

c Luc. 23. 4.

d Ephes. 13.

in quo etiam & nos forte vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, in laudem gloriæ eius, omnia hæc sunt S. Apostoli verba: ex quibus apparet, meritis Christi Redemptoris nostri debere prædestinatos suam prædestinationem; vocatos, suam vocationem; iustificatos, suam iustitiam; exaltatos, suam exaltationem; & glorificatos, suam glorificationem. Per IESUM Christum enim semper descenderunt, descenduntque de cælo omnes benedictiones spirituales, quas accipiunt homines in terra. Ab eo nobis provenit culparum & pœnarum remissio; victoria tentationum; inspirationes cœlestes; gratia & virtutes; earum augmentum atque perfectio; Spiritus sancti dona; gratiæ gratis datæ; spiritualia solatia; votorum nostrorum ac petitionum adimpletio; perseverantia in studiosa vita; & corona gloriæ. Denique quemadmodum DEVS primus est fons horum beneficiorum, ita Christus Servator noster, quæ homo, est vnicus aquæ ductus, per quem omnia deducuntur ac fluunt; aut est secundus fons, virtutem recipiens à primo: vtrumque autem simul scalæ innixum aspicere debemus. siquidem e vita aeterna, (vt Christus ipse dixit) est vt vtrumque cognoscamus, & imitemur: & hac via oportet prædestinatos ad eam vitam peruenire.

c Ioan. 17. 3.

S.

f Heb. 1. 14.

Ex S. Grego.

lib. 5. Moral.

cap. 21.

2. 2. q. 181. a.

vlt. ad 2.

g Tob. 12.

12. 20.

h Psal. 90.

11.

SE D quoniam DEVS noster & Saluator IESVS Christus, ita huic scalæ innituntur, gubernando ac deducendo eos qui per illam ascēdunt, vt creaturarum industriam non excludant: decreuerunt, ad huius prædestinationis ac prouidentia executionem, operam suam conferre, & cooperatrices esse Hierarchias Angelorū: de quibus dixit Apostolus: omnes esse administratores spiritus, in ministeriū missos propter eos, qui hereditatem capient salutis. Quamobrem eorum officium est, per scalam illam ascendere, ac descendere: ascendunt enim, cū DEO electorum orationes offerunt; descendunt verò, cū desiderata & petita reportant. Ascendunt (ait S. Thomas) per contemplationem, vt sciant, quæ DEVS præscribit; per actionem verò descendunt, vt eadem opere exequantur, manifestādo illa hominibus: & iterum ascendunt, cū fructum referunt executionis. quemadmodum Angelus Raphael Tobia: dixit: g quando orabas cum lacrymis, &c. ego obtinui orationem tuam Domino, & nunc misit me dominus, vt curarem te & Saram uxorem Filii tui à Dæmonio liberarem: quod eū præstiterim, tempus est, vt reuertar ad eum, qui me misit. Scripturæ sacrae testimonijs & exēplis curæ huius, ac ministerij Angelorum sunt plenæ, quemadmodum in horum Tractatum decursu apparebit. Nunc satis sit nobis suauissimam illam promissionem Psalmi: h quoniam Angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus viis tuis; in manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum; affectumque bonum laedas, aut amittas, hæc inquam verba, propter electos esse dicta. Id enim est proprie, Angelos per scalam ascendere, atque descendere,

Per quam prædestinati sunt ascensuri: descendunt enim illi de cælo, ut hos adiuuent; quibus comites in ascensu se præbent, ne labantur; aut impingant in gradibus; aut subsistant, & somno se in eis dedant: sed eos deducant, illis consulant, & in omnibus gressibus eos excitent; Dæmonibus verò resistant, qui eos deijcere conantur.

§ 2. *Scala qua in cælum ascenditur.*

VIDEAMVS nunc huius scalæ fabricam, quæ (vt ait Tertullian.) viam significat, qua in cælum ascenditur: cuius primus gradus (teste S. Basilio) est deserere terrena; postremus verò coniungi cælestibus: progressio autem fit per eos gradus, quos S. Petrus assignit: *administrate*, inquit, *in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem.* Hac enim si vobiscum adsint, & superent, non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri IESU Christi cognitione: quod idem est, atque si dixisset; si ad sanctitatis culmen peruenire, & in æternam vitam cupitis intrare, per hosce octo gradus est vobis ascendendum: quemadmodum ad Hierosolymitanum templum per octo gradus ascendebatur. Primus gradus erit, **FIDEM** habere **VIVAM** mysteriorum omnium, quæ **DEVS** reuelauit: credendo scilicet illa maiori certitudine ac firmitate, quam si oculis ipsis ea vidissetis, aut contrectassetis manibus. Super hanc fidem collocanda est virtus **FORTITVDINIS**, ad aggredienda quæcunque diuini erunt seruitij, superando difficultates omnes, ac timores, quos Dæmon, Mundus, & Caro opponent. Huic fortitudini **SCIENTIAM** coniungetis **DISCRETIONIS**, ne virtus excessu aut defectu laedatur; sed medium inter vitiosa extrema teneatur. Discretionis accedet **ABSTINENTIA**, quæ vos à peccatis omnibus retrahat; & inordinatis voluptatibus, quibus sensus externi recreantur. Huic abstinentiæ coniungite **PATIENTIAM**, generoso corde tolerando pænalia omnia, & huius vitæ aduersitates, ita vt in rebus lætis moderati sitis, & in tristibus patientes. Hinc ad **PIETATIS** gradum conscendetis, parentes & maiores vestros, pia affectione honorantes, eisque obediens; proximos verò ex animi compassione in eorum necessitatibus & calamitatibus adiuuantes. Ex qua pietate ascendite ad **AMOREM FRATERNITATIS**, amantes, beneque optantes omnibus hominibus, atque si vestri essent germani fratres; nemine excluso, etiam inimico & ingrato. Et hinc fiet ascensus ad vltimum gradum **CHARITATEM** scilicet **DEI**, *c diligendo cum ex toto corde, ex tota anima, ex omnibus viribus, & ex omni fortuna vestra: vt spiritum vestrum cum eius spiritu coniungentes, cum eo in scalæ culmine conualescat: donec in æternam eius gloriam ingrediamini.*

Lib. 3. contra Marcum
in Homil.
in Psalm. 1.
12. Pet. 1. 5.

Scala cæli
x S. Petro.

b Ezech. 40

31. 34.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

c Deut. 6. 5.

Matth. 22.

7. Luc. 10.

72.

Scala Christi.

ad Matt. 5. 3.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

ad Ioan. 15. 23

Trabes duae
Fides &
Sper.

ad Mat. 7. 14

Hi sunt octo gradus à S. Petro designati, ad ascendendum in caelum: quos tamen distinctius declaravit ipse Christus D. in illo sermone, què habuit in monte, quibus etiã attribuit honorificã beatitudinum appellatione: per eos enim ascenditur ad beatitudinẽ huius, & futuræ vitæ. PRIMVS, qui nos incipit à terra eleuare, est d P A V P E R T A S S P I R I T V S: cuius munus est, inordinatam temporalium diuitiarum cupiditatẽ, & dignitatum huius mundi tumentem appetitionem mortificare. Hinc ad secundum ascenditur, nempe M A N S V E T V D I N E M: cuius est iras animi quæ perturbaciones cohibere, & erga omnes exhibere humanitatem. Mox tertius gradus sequitur. qui est L V C I V S, & lacrymarum ob nostras culpas & miserias, quo reprimuntur vanus risus, sensuumque delectationes. Quartus est E S V R I R E & S I T I R E V E R A M I V S T I T I A M, quæ in perfecta diuinorum præceptorum obseruatione consistit: vt vniciquẽ, quod suum est, detur; D E O, quod est D E I; proximo, quod est proximi. Quintus est M I S E R I C O R D I A E, quæ cõpassionis visceribus subuenit pro viribus, alienis miserijs, atq; indigentijs: quas veluti proprias respicit. Sextus est C O R D I S M V N D I C I E S, quæ omne peccati genus perhorrescit, quo in corpore & Spiritu Sanctitate puritatemq; conseruet. Ex quo fit ascensus ad Septimũ, qui est, esse P A C I F I C V M: conseruando scilicet cum omnibus pacem, concordia, & charitatis vniõnem; dandoq; operã, vt eandem alij cum alijs mutuam habeant. Hinc fit ad Octauum transitus, P A T I, sc. P E R S E C V T I O N E M P R O P T E R I V S T I T I A M, patienter eam & hilari animo tolerando, ac seipsum, si opus fuerit, ad ipsam mortem offerendo, conseruandæ causæ sanctitatis, & charitatis cum Deo: cuius præstantia eminet, cum quis e a n i m a m s u a m, hoc est, vitam ponit pro amico suo. Sic enim ad supremum scalæ culmen peruenitur; & ad perfectam imitationem Christi cruci affixi, is enim est, qui supremæ huius scalæ parti innititur: Vt autem hi octo gradus stabiles sint ac firmi, necesse est, eos tanquam duabus fortissimis trabibus inniti & compaginari duobus heroicis actibus, quorum alter est F I D E I, quæ firmissimè creditur quicquid Christus D. dixit de his virtutibus; & octo præmijis, quæ, per eas ascendentibus, promissit; alter verò S P E I, quæ speratur adimpletio harum promissionum, in quibus innumera bona continentur; quædam quidem in cælo postea reddenda; quædam, quæ quasi numeratò D E V S in hac vita largitur, dum magno studio fauoreque sic ascendentes prosequitur; & oportuna mittit auxilia ad facilem reddendum ipsum ascensum. Sunt enim hæc omnia necessaria: eò quod scala ipsa, longa sit, erecta, valdeque ardua atque difficilis; nec sine ingenti labore, & quasi rependo, per eam ascendatur: id eò enim f a n g u s t a m dixit Christus portam, & a r e t a m v i a m, quæ ducit ad vitam. Est enim via crucis, sui que ipsius abnegationis & odij. Quod si scalæ huius asperitas, & crux, quam illa refert, te deterret: eleua oculos ad maiestatem

Domi-

Domini, te aspicientis, & exemplum præbentis; ad protectionem, & auxilia, quæ tibi offert: ingentiaq; præmia, quæ promittit: vt sic ad alacriter ascendendum animeris. Siquidem non caret mysterio, quod, quâdo Patriarcha Jacob eam in spiritu vidit, *g locum terribilem, domum Dei, & portam cæli;* Sapiens verò h *regnum Dei* appellauerit: vt intelligeremus, per crucis horrorem concendi ad regni cælorum quietem: quod i *regnum*, dixit ipse Saluator *vim pati, & violentos illud rapere,* pugnantes strenuè aduersus Damonis, mundi, & carnis exercitus: qui hanc scalam ascendētib; sese opponunt; ac vehementer ad lapsum impellunt. Sed non prævalent tamen, quia Dominus summitati scalæ innixus, suos retinet, ne labantur: quemadmodū fallus est Dauid dicens: *k impulsus euerfus sum, vt caderem: & Dominus suscepit me.*

Quis verò modos varios referre nouerit, quibus prædestinati per suam scalam ad æternam vitam ascendunt? omitto infantes, quos Dominus per Baptismi Sacramentum iustificat, & ante discretionis tempus transfert in cælum: quibus similes sunt alij, qui vitam bonam in sua iuuentute inchoantes, ad æternam transferuntur, præuidente scilicet infinita Dei sapientiâ, si diutius uiuerent, Damonem eos rapturum. Quod insinuauit Sapiens dicens: *l placens Deo raptus est, ne malitia mutaret intellectū eius: aut ne siliio deciperet animā illius: sed consummatus in breui expleuit tempora multa: placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere illū de medio iniquitatū.* Quam fuerit anima illa Deo placita, quæ tantam apud eum inuenit gratiam, vt temporalis eius vitæ cursum abscederet, cum æternæ amittendæ periculum immineret: & ex nequam mundo in cælum transferreret, vbi æternum ipso, & absque vilo periculo frueretur! Alij tamen sunt, quos post multos annos in peccatis transactos, repente DEVS commutat; trahitque ad se, antequam ad vomitum reuertantur: eò quòd, si diutius vita protraheretur, perseverantiam amitterent. Alios, copiosiori, licet rariori, sua misericordiâ, cum totam vitam malè expendissent, in ipsa mortis hora DEVS conuertit, quæ admodum fecit cum latrone, quem ex cruce transtulit in paradysum. Denique aliqui per hanc scalam ascendunt cadentes interdum, & resurgentes; alij impingendo, & moras trahendo, ac iterum pergendo. Nec detuit tamen, qui recte ascenderit absque vilo lapsu; nec impegerit, aut hæserit in ipso ascensu: qualis fuit SS. Virgo, quæ rectius per eam ascendit, quam impinet Angeli, quos Iacob per eam vidit ascendentes.

§. III. Numerus prædestinatorum.

DIFFICULTAS ascensionis per cælestem hanc scalam, dubium nobis statim ingerit, an pauci numero sint prædestinati, qui per eam ascendunt: Cui duduo respondit Sanctus Ioannes, cum dixit: *a vidi urbem magnam,*

Bello pax
quæritur.

Gen. 28.17
Sap. 10.

o.
i Matt. 11.12.

eius prote-
tor noster.
c Psal. 117.

3o

l Sap. 4. 10.

Innocentes

2.
Pauisentes.

3.
Fere despo-
ratos sal-
uat.

a 4o. 7.9.

quã dnumerare nemo poterat; ex omnibus gentibus, & tribubus, & populi, & lingu-
 gus, stantes ante thronũ, & in conspectu agni, amicti stolis albis, & palma in mani-
 bus, eorum, in signum victorię, quam suis operibus obtinuerũt. Quę S. Apo-
 stoli sententia summę consolationis est omnibus Christianis, vt quę instar
 sit pignoris cuiusdam, quod simus de innumerabili ac felicissimo hoc nu-
 mero. Quamobrem operę pretium erit efficacissimis eam rationibus, quę
 nostram consolationem augeant, confirmare.

1. NAM in primis ita decebat infinitam Dei bonitatem & charitatem, quę
 primus fons est & radix prædestinationis. Cũ enim bonitas eius summę
 propēdeat ad gratię suę glorięq; thesauros hominibus cõmunicandos; cu-
 piens, quod in se est, omnes, eorum esse participes: conuenientissimũ erat,
 vt plurimi absq; numero eos re ipsa cõsequerentur: vt hæc bonitas & chari-
 tas, de quibus ad eũ gloriatur DEVS, æternũ in eis splenderent. Et si qui-
 dem *institia* diuina infinitum erat reprobõrum numerum, ob illõrum pec-
 cata repertura, in quibus eius emineret excellentia: rectum etiam omninõ
 erat, vt eius soror *miseriordia* copiosissimum etiã eorum numerum inue-
 niret, in quibus thesauros suos infinitos apertẽ manifestaret. Et quãuis verũ
 sit, quod pretiosum est, rarum esse debere; & parum, si cum viliõri compa-
 retur; his tamen cõparationibus non adhibitis, æquissimum est, in aula di-
 uina plurimũ esse de pretioso, ad maiorem eiusdem Dei gloriam.

2. HVC accedit, id fuisse conuenientissimum, ad gloriam IESV Christi
 D.N. qui caput est prædestinatorum, quos eius meritõ DEVS b *elegit in i-*
 pso, c *vt esset ipse primogenitus in multis fratribus.* Quis enim dubitare potest, ad
 honorem huius Domini pertinere, vt fratres innumeros habeat, qui fructu
 laborũ eius fruantur? Quod si eius sanguinis pretium sufficientissimũ erat,
 ad salutem infinitõrum hominũ promerendam, pro quibus omnibus ipse
 illum obtulit cum ingenti cordis affectu ac desiderio, vt oēs eius essent par-
 ticipes, certa res est, quod æternus eius Pater voluerit re ipsa eius desiderũ
 explere & infinita ad eũ merita innumera prædestinatorum multitudine
 remunerare. Quod ipsum per Prophetam suum. Isaiam, cũ de huius Do-
 mini passione loqueretur, protestatus est: d *pro eo quod laborauit* (inquit) *ani-*
 ma eius videbit, & saturabitur: in scientia sua iustificabit ipse multos: adeo disper-
 tiam ei plurimos. Si igitur dulcissimus hic Redemptor, qui immenso ad eũ
 tenebatur desiderio salutis omnium hominũ, remunerationem suę pas-
 sionis vidit, & saturatus est: immensus procul dubiõ erit numerus filiorum
 quos vidit: qui ad tantum desiderium exsatiandum suffecerunt. Nec exi-
 guum huius rei indicium est, quod in sua Natiuitate voluerit, e *omnes pue-*
 ros, qui erant in Bethlehẽm, & in omnibus finibus eius, esse ex prædestinatis; quos
 ad se per martyrium accepit: vt hac ratione famem suam. tenero ad eũ co-
 piofoque fructu satiare inciperet.

QVID

b Epheſi. 4.
 c Rom. 8. 29

Isai. 53. 11.

Matt. 2. 6.

QVID verò dicam de infinita diuini huius verbi charitate, quod (vt ait Apostolus) noluit *Angelos apprehendere: sed semen Abrahe apprehendit*: homines hac ratione in amore & honore Angelis præferens: si ergò Angelorum prædestinatorum (vt ait Daniel) *g millia millium, & decies millies centena milia assistunt* DEO: credibile omnino est, ipsum elegisse etiam millia millium ex hominibus: vt genus suum hac ratione honoraret, & profapiam familiamque nobilitaret. Siquidem, S. Anselmo teste, non fuerunt homines ex occasione lapsus malorum Angelorum prædestinati, vt eorum sedes occuparét; sed recta præcipuaque intentione, quamuis illi nõ cecidissent, homines fuissent prædestinati: eò quòd vellet Deus eos honorare, & ex eis triumphantem Ecclesiam condere: quam in sponsam ducendo, infinita ipsius charitas in ea eluceret. Quamobrem in die Iudicij, cum sententia pro iustis feretur, non dicetur: *h venite benedicti Patris mei, possidete regnum* Angelis alioqui præparatum; sed **PARATVM VOBIS à constitutione mundi**: eò quòd ipsos desideret DEVS venire, proprijsq; meritis illud possidere.

f Heb 2.16

g Dan. 7.10.

Lib. 1. cur
Deus homo.
c. 18.h Matth. 25
34.

HIS adde: ad valde plenum Beatorum gaudium spectare, vt plurimi illi sint; nec desit hoc bonum illi statui, qui omnes illos complectitur. Cum enim nulla inter ipos sit inuidia, sed aded inflammata charitas, vt quisque de aliorum bono ita exulter, atque si esset proprium: quò eorum numerus erit maior, eò crescent gaudia magis. Quisque enim de omnium gaudio, & omnes de vniuscuiusque exultant. Et quoniam omnes summè DEVM amant, summè etiam gaudent, quod ipse DEVS à tanta Sanctorum multitudine diligatur, & glorificetur.

4.

IDE M clamat cælum Empyreum, quod præparauit DEVS pro hominibus potius, quam pro Angelis. Angeli enim, cum sint, spiritus, non magno opere corporeo loco indigebat, in quo manerét: homines autè, qui glorificata corpora erant habituri, expediebat locum habere corporeum sibi proportionatum, & eorum capacem. Cum igitur cælum ipsum Empyreum adeo sit magnum, vt terra tota in eius comparatione sit instar puncti: quàm crit innumerabilis prædestinatorum numerus, quorum glorificata corpora sint illud occupatura? Quisque enim prudens in ea magnitudine domum ædificat, qua ad numerum in ea habitantium opus sit; qui si pauci numero semper essent futuri, non magnam ædificaret: si autem magnam ædificet signum est, futuros multos, qui eam inhabitent. *O Israel* (ait quidam Propheta) *quara magna est domus DEI, & ingens locus possessionis eius!* quæ domus cum sit habitatoribus replenda, merito dicere licet: O Israel quàm suut innumeri, qui in DEI domo habitant; & quàm sine numero eius subditil *inon tur betur* (ait Christus suis discipulis) *cor. vestrũ: quia in domo Patris mei mansiones multe sunt*, ac proinde multi eius incolæ futuri: Inter quas etiam erit

5.

i Baru. 3. 24.

i Ioan. 14. 1

vobis locus. Hæc fuit prima ratio, qua ipse consolatus est suos Apostolos in nocte cœnæ. Nulla enim potest esse in terra consolatio, quæ vera sit & ex corde, nisi illi sp̄ci innitatur, quod per scalam prædestinatorum ascendere liceat ad regnandū cum Deo in mansionibus æternis. Et hoc ipsum est, quod idem ipse Dominus prius dixerat eisdem discipulis, gaudentibus ob miracula quæ patrabant. *Nolite* (inquit) *in hoc gaudere, quia spiritus vobis subiicitur: gaudete autē, quod nomina vestra scripta sunt in cœlis*, & vos Beatorū numero designati. Noli lætari homo, quod multis delictis ac diuitijs abūdes; nec quod honores magnos, dignitates, & cum magnis Principibus familiaritatem obtinueris; nec quod vnus sis ex Regibus, aut Monarchis: scito enim, huiusmodi gaudium quantum quantum est, si solū adsit (vt dicitur apud Iob) *ad instar esse puncti*, quod vix audiri aut videri potest; eò quod in momento pertranseat; sitq; propterea minimum gaudiorū DEI; & quasi nihilū, si cum gaudijs æternis cōferatur. Et quemadmodum punctum nūquam reperitur separatum & solū; sed coniunctum alicui corpori Quanto, in quo conferuetur: Ita gaudia, quæcunque ex rebus huius vitæ proueniunt, vt vera sint, non possunt sola esse; sed gaudijs illis coniuncta, quæ adfert spes bonorum æternorum, quibus fruuntur Electi. Si veram lætitiā optas, lætare, quod ostenderit tibi DEVS scalam, per quam possis cum prædestinatis ad cœlum ascendere, lætare, quod te vocet, inuitetque ad ascendendum per eam: lætare, quod aliquos iam gradus cōscenderis; pignusque habeas, & spem, quod possis ad vltimos peruenire: lætare, quod videas DEVM in ipsa scalæ summitate, auxilium tibi promittentem; & Angelorum exercitum per eandem ascendentium, manumque tibi porrigentium, vt faciliorem ac iucundiorē habeas ascensum.

QVOD si de aliquo tibi dolendum, aut tristandum est: Id propterea sit, quod te videas procul ab ascensu per hosce gradus: quia te ipsum horrore tradis de eis concepto: aut si cœpisti cōscendere, resilis propterea, quod timeas, te non perseueraturū; & a felicissimo saluandorum numero culpā tuā excludendū. Quæ quidem iusta est causa timoris; sed sit ille moderatus, nè desperationi, aut animi defectioni, detur locus. Verè. n. tantū est malū: esse de numero reprobōrū; vt, si certò scirem⁹, in quavis ciuitate, aut prouincia nō nisi vnicū esse reprobū, sufficiens hæc esset causa, ad incutiendū omnibus eius incolis timorem. Quemadmodum Apostoli omnes conterriti, & cōstristati valde fuerūt, quādo Christus dixit: *An en dico vobis: quia vnus vestrum me traditurus est*: qui, vt se à concepta anxietate expedirēt, *coeperunt singuli dicere. Nunquid ego sum Domine*, qui tale facinus sum perpetraturus: Et quamuis eorum vndecim ex testimonio conscientia: bonæ securi satis essent, quod non agerent de tanto scelere: quia tamen ad eò illud erat horrendum, non fidebant soli illi testimonio. Quid igitur faceres, si DEVS

reuela-

k Luc. 10.
20.

I Iob. 20. 5

6.
Timor moderatus sitin Matth.
16. 22.

reuelaret, vnum aliquem ex ea ciuitate, in qua tu habitas, esse destinatum ad perpetuam in inferno habitationem: o quantas angustias, quatas anxietates cor tuum perferiret! quã totus tremeres, nẽ forte tu esses ille infelix, cui fors ad eò horrenda cõtingeret! Bene hoc nouerat ipse Saluator, cũ in parabola nuptiarum, in qua plurimi inuitati conuenerant, dixit, vnum fuisse deprehensum *n absque veste nuptiali*: ac propterea à nuptiali conuiuio exclusum, *missum esse in tenebras exteriores*: existimauit enim, satis fore, vel vnicum nominare, vt omnes simul tremere: ex quo timore cautiore redderentur, ac solliciti, nẽ forte & ipsi excluderentur.

§. 4. *Contra pusillanimes & curiosos.*

EX his accipere solent pusillanimes occasionem ad eò tremendi iudicia DEI circa prædestinationem & reprobationem hominum, vt millies animis cadant; sapẽq; curiosẽ, temerẽ, & arroganter contra DEI in sua gubernatione dispositiones cõsiliaq; iudicẽ: præcipuẽ cum perpendunt, quãnis numerus prædestinatorum ad eò sit magnus, vt supra est dictum: sine vlla tamen comparatione multò esse maiorem reproborum: siquidem propterea dixerit Salomon: *a Stultorum infinitũ esse numerum*: merito stultos appellans, qui sua culpa pereant. Alij quidem quòd fugientes ipsam scalam cœli, detestantesq; religionẽ Christianã, nec primũ eius gradũ, qui est Catholica fidei, attingere velint. Huiusmodi sunt hæretici, Iudæi, Mauri, & Gentiles omnes: ex quibus tres fere huius numeri partes consiciuntur, & repletur infernus; cumq; eorũ multò sit maior, quã Christianorũ numerus, iurẽ dicitur: *b paucos esse qui inueniãt: viã, qua ducit ad vitã, & c multos esse vocatos, paucos vero electos*. Alij verò, quòd cũ ascendere ceperint, & ad gratiẽ statum peruenerint, ab eadẽ excidant culpã suã: & cum possent per pœnitentiã resurgere, id negligãt; spontẽ eligentes, esse infelicis huius numeri partẽ, & à cœlesti felicitate excludi. Sed neutri horũ causam habet, cur de Deo cõquerantur: qui in medio & conspectu totius mundi erexit cœlestẽ quandã scalã, per quam possint omnes in cœlum ascendere designans sua generali prouidentia omnibus hominibus sufficientissima media, ad obrinendam salutẽ nisi ipsi sibi desint: quãuis, ad infinitã suẽ misericordie diuitias ostendẽdas, maiora studia aliquibus, quam alijs ostendere velit. Ex quo prouenit, vt alijs quidem re ipsa saluentur: quòd verò alijs pereãt, id propterea accidit, quòd vt nolint subsidijs, quã DEVS omnibus offert vniuersim. Quemadmodum videre licet in duabus illis sociabus RUTH & ORPHA: quarum prior inuenit gratiam in oculis DEI, à quo vocata, ascendit per scalam cœli: quia diuina vocationi obediuit: posterior, verò, etsi etiam vocata, noluit tamen ascendere: eligens potius in sua idololatria permanere, quemadmodum postea videbimus.

Vnus periculum terreat omnes.

n Matt. 22. 12.

1.

a Eccl. 1. 15

b Matth. 7.

14.

c 22. 14.

d Rom. 11.33

HVCVSQVE peruenisse, & hoc solum nosse, satis tibi esse, debet: neque enim ultra litus extenditur abyssi prædestinationis, & reprobationis hominum. Id eoque hic tibi sistendum, si euadere cupias submerisionem, tentando ingredi ad profundiora: quemadmodum substitit Apostolus Paulus, cum loqueretur de electione Iacob: & odio Esau, deque reprobatione populi Iudaici, & vocatione Gentilis. Nam etsi raptus ad tertium cælum, vidit arcana DEI: quando tamen ad hoc peruenit, exclamans dixit: *d O altitudo diuitiarum sapientia & scientia DEI: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles via eius: Quis enim cognouit sensum Domini? aut quis consiliarius eius fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi gloria in secula, Amen.* Hæc S. Apostolus, ad temeritatem & curiositatem nostrorum iudiciorum comprimendam; nobisque persuadendum, in solo DEO collectas esse diuitias omnes, sapientia, scientia, sanctitatis, ac prudentia cum infinita earum excellentia, ac proinde quicquid ipse ordinet, ac disponat, rectum id esse, iustum ac sanctum; ad eum tamen sublime, & à nobis eleuatum, vt nemo possit arcana diuina ipsius sapientia consilia cognoscere; nec vias rationesq; assequi, quibus eadem mandat executioni: eò quod nec consiliario opus habuerit; cum sit ipse infinite sapiens; nec coadiutore ad suas dispositiones exequendas, cum sit ipse omnipotens. Nec potest quisquam, ad eas mutandas, aut exequendas eum obstringere: cum omnes ab eo, quicquid habent, accipiant; ipse vero à nemine quicquam, omnes ab ipso dependent, & ipse à nullo. Quamobrem omnes tenentur perpetuo ei deferre honorem, tanquam principio, origini & fonti, ex quo quicquid boni omnes habent, promanat: sibi que ipsis tribuant, quod oblatum bonum non assequantur: quandoquidem in ipsorum libertate ille posuit, illud acceptare, aut reijcere.

S E D fortè dices, subijcere te iudicium tuum DEI dispositionibus, quas ita iustas rectasque existimas, vt causam nullam habeas de eis conquerendi: satis enim esse, quod sint creatoris dispositiones, vt eas creatura veneretur: nihilominus tamen grauissime te angit, ob dubium quo laboras, an sis prædestinatus; & ingentem timorem, quod sis reprobandus ob admisa prius peccata: quia nescis, an vocabit te DEVS, vt iustificet; & an sit auxilium daturus, vt in iustitia perseueres; actandem te glorificet. Ad hæc dubia potuissim ego respondere alijs maioribus obiectis, non ex parte DEI, sed ex tua. dicerem enim, potius dubitare te posse, an velis DEI vocationi respondere; aut in bono, quod is liberaliter tibi dedit, perseuerare? Omnia enim dānatorum mala non illi ex eo euenerunt, quod defuerit Deo voluntas eos saluandi, sed quod ipsi sinet defuerit voluntas salutem suam serio procurandi. Quod si anxietatem hanc cupis deponere, clareque videre, nunquam defuisse DEO voluntatem vocandi te; iustificandi, & glorificandi, nisi ipse me-

tibi

tibi defis; ac similiter agnoscere, qua ratione sufficientem diligentiam adhibere possis, nē tua voluntas defit in cooperatione cum diuina: per lege attentius, quā in huius Tractatus progressu dicturi sumus, ad rebelles peccatorum voluntates expugnandas: qua expugnatione expedita, tales afferemus rationes, quā dubia tua omnia etiam expeditant.

CAPVT II.

DE VOCATIONE DIVINA, DEI QVE
inpirationibus; in quibus illa consistit, & eius effectibus ad conuertendos peccatores.

AD PROFERENDA in lucem magnalia, quæ in diuinarum Vocationum abyssu continentur, ne in re grauissima cæcè progrediamur: operæ pretium erit initio explicare, quid sit ipsa Vocatio, & quibus vocibus verbisque fiat. Quemadmodum enim homo, quem DEVS vocat, duabus partibus constat, externa scilicet siue visibili, hoc est corpore; & interna ac inuisibili, scilicet anima: Ita (teste S. Thoma) vocatio diuina duas similes partes complectitur: Exteriorem, quæ pulsibus verbisque fit, quæ corporis sensibus percipiuntur; cum DEVS D.N. per alios homines, Concionatores præcipue vocat, inuitatque peccatores, vt conuertantur, & pœnitentiam agant: & Interiorem, quæ est ipsiusmet Dei, intus ad corda loquentis, vocibus & verbis occultarum suarum inspirationum & illustrationum; iaculando scilicet repente bonas aliquas cogitationes, sanctosq; affectus, quibus allicit, persuadet, ac permouet ipsos peccatores, vt miserandum peccati statum deserentes, ad felicem gratiæ statum se transferant. Sicut dixit Apostolus: quod DEVS *avocauit nos, & eripuit de potestate tenebrarum, & translulit in regnum filii dilectionis sue: in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum.* Absq; hac interna vocatione, externa sola parui esset momenti, & instar corporis sine anima: quemadmodum idem Apostolus dixit: *c neq; qui plantat est aliquid, neque qui rigat, proponens tantū exterius veritates; sed qui incrementum dat* DEVS, & internum earum sensum: efficiēs in anima tres admirandos effectus, propter quos S. Concilium Tridentinum, Sanctique Patres, hanc vocationem varijs nominibus appellant. *Primus effectus fit in ipso intellectu, cui manifestat veritatem, quam expedit illum seire: ideoque Illustratio appellatur, Colloquium DEI, aut Verbum interius, & GRATIA EXCITANS, quæ peccatorem veluti dormientē excitat. Secundus effectus fit in volūate, quā allicit, inclinātq; vehemēter ad bonum, quod ipsi deest: ac propterea dicitur Inspiratio, Impulsus, Impetus, Dei; tactus, quo tangit ipsum cor, Scintilla ignis Spiritus S. & GRATIA PRÆVENIENS: ea enim præ-*

Leff. 6. in
 cap. 8. ad
 Rom.

1. Thess. 2.
 12. b. Colos.
 1. 13.

1. Cor. 3. 7.
 Tres effectus
 Vocationis.
 Sess. 6. c. 5.

1.
 Intellectus

2.
 voluntatis